

**ICHKI ISHLAR VAZIRLIGINING HUQUQIY DAVLATNI
MUSTAHKAMLASHDAGI O‘RNI VA AHAMIYATI**

Чинов тумани ИИБ ҳузуридаги Тергов бўлинмаси терговчиси катта лейтенант

Ж.Ў.Абдусаломов

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada O‘zbekiston Respublikasida huquqiy davlatni barpo etish jarayonida Ichki ishlar vazirligining o‘rni va ahamiyati keng yoritib berilgan. Unda vazirlik faoliyatining huquqiy asoslari, asosiy funksiyalari, tashkiliy tuzilmasi, huquqbuzarliklar profilaktikasi, jamoat xavfsizligini ta‘minlash mexanizmlari hamda so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, ichki ishlar organlari xodimlarining kasbiy mas‘uliyati va jamiyatdagi o‘rni ochib berilgan.

Abstract: This scientific article analyzes the role and importance of the Ministry of Internal Affairs in strengthening the rule of law in the Republic of Uzbekistan. The paper examines the legal foundations, main functions, organizational structure, crime prevention activities, public security mechanisms, and recent reforms carried out within the system. Special attention is given to the professional responsibility of law enforcement officers and their contribution to social stability.

Kalit so‘zlar: Ichki ishlar vazirligi, huquqiy davlat, huquqni muhofaza qilish organlari, jamoat xavfsizligi, qonun ustuvorligi, huquqbuzarliklar profilaktikasi, raqamlashtirish.

Zamonaviy huquqiy-demokratik davlatda ichki xavfsizlikni ta‘minlash va qonun ustuvorligini mustahkamlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ichki ishlar vazirligi ana shu vazifalarni amalda ro‘yobga chiqaruvchi yetakchi institut sifatida faoliyat yuritadi. Uning faoliyati inson huquqlarini himoya qilish, huquqbuzarliklarning oldini olish va jamiyatda barqaror ijtimoiy muhitni ta‘minlash bilan chambarchas bog‘liqdir. Huquqiy davlat barpo etish va qonun ustuvorligini ta‘minlash har bir demokratik jamiyatning asosiy maqsadlaridan biri hisoblanadi. Bunday davlatda inson huquq va erkinliklari oliy qadriyat sifatida e‘tirof etiladi hamda davlat organlarining butun faoliyati ushbu tamoyilga bo‘ysundiriladi. Shu nuqtayi nazardan, huquqni muhofaza qiluvchi organlar, xususan, Ichki ishlar vazirligining roli alohida ahamiyat kasb etadi. Ichki ishlar vazirligi jamoat tartibini saqlash, jinoyatchilikka qarshi kurashish, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish orqali jamiyatda barqarorlik va osoyishtalikni ta‘minlaydi. Uning samarali faoliyati huquqiy davlatning mustahkam poydevorini yaratishga xizmat qiladi. Ichki ishlar vazirligining huquqiy asoslari Ichki ishlar vazirligi faoliyati O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonun hamda boshqa normativ-huquqiy hujjatlar asosida amalga oshiriladi. Ushbu hujjatlarda ichki ishlar organlarining vakolatlari, vazifalari va majburiyatlari aniq belgilab

berilgan. Ichki ishlar vazirligi o‘z faoliyatini quyidagi asosiy yo‘nalishlar asosida amalga oshiradi:

jamoat tartibi va jamoat xavfsizligini ta‘minlash;

jinoyatlarning oldini olish, ularni aniqlash va fosh etish;

yo‘l harakati xavfsizligini tashkil etish va nazorat qilish;

migratsiya, fuqarolik va shaxsni tasdiqlovchi hujjatlarni rasmiylashtirish;

favqulodda vaziyatlar hamda ommaviy tadbirlar vaqtida jamoat xavfsizligini ta‘minlash;

profilaktika tadbirlari orqali huquqbuzarliklarning oldini olish.

Mazkur vazifalar IIVning jamiyatda qonuniylik va tartib-intizomni mustahkamlashdagi muhim rolini belgilab beradi.

Ichki ishlar vazirligi markaziy apparat, hududiy boshqarmalar hamda quyi bo‘g‘inlardan iborat yagona tizim asosida faoliyat yuritadi. Uning tarkibiga quyidagi asosiy bo‘linmalar kiradi:

patrul-post xizmati bo‘linmalari;

tezkor-qidiruv va tergov bo‘limlari;

yo‘l harakati xavfsizligi xizmati;

migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish bo‘linmalari;

jazoni ijro etish muassasalari;

maxsus va tezkor harakatlanuvchi bo‘linmalar.

Mazkur tashkiliy tuzilma Ichki ishlar vazirligiga respublika miqyosida yuzaga keladigan xavf-xatar va huquqbuzarliklarga tezkor va samarali choralar ko‘rish imkonini beradi. So‘nggi yillarda Ichki ishlar vazirligi tizimida samaradorlik, shaffoflik va hisobdorlikni oshirishga qaratilgan keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Jumladan:

elektron davlat xizmatlari va raqamli hujjat aylanishi joriy etilmoqda;

fuqarolar bilan ochiq muloqot va jamoatchilik nazorati mexanizmlari kengaytirilmoqda;

xodimlarning kasbiy tayyorgarligi va malakasini oshirish tizimi takomillashtirilmoqda;

videokuzatuv, intellektual monitoring va axborot texnologiyalaridan foydalanish kengaytirilmoqda.

Mazkur islohotlar Ichki ishlar organlari faoliyatini xalqaro standartlarga moslashtirish hamda aholining huquqni muhofaza qiluvchi organlarga bo‘lgan ishonchini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Ichki ishlar vazirligi xodimlari yuksak mas‘uliyat, intizom va fidoyilik bilan xizmat olib borishi lozim. Ular o‘z faoliyatida qonuniylikka qat‘iy rioya etishi, inson qadr-qimmatini hurmat qilishi va xizmat vazifalarini xolisona bajarishi shart. Murakkab va mas‘uliyatli sharoitlarda olib boriladigan xizmat Ichki ishlar xodimlarining jamiyat tinchligi va davlat barqarorligini ta‘minlashdagi muhim o‘rnini namoyon etadi.

Qonunchilikka muvofiq, Ichki ishlar vazirligi davlatning huquqni muhofaza qiluvchi organi sifatida jamoat xavfsizligini ta‘minlash, jinoyatlarning oldini olish va ularni fosh

etish bo'yicha mas'ul hisoblanadi. Huquqiy asoslarning mavjudligi vazirlik faoliyatida qonuniylik va shaffoflikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Ichki ishlar vazirligi quyidagi asosiy funksiyalarni amalga oshiradi:

- jamoat tartibini saqlash va jamoat xavfsizligini ta'minlash;
- jinoyatchilikka qarshi kurashish va huquqbuzarliklarning oldini olish;
- yo'l harakati xavfsizligini tashkil etish;
- migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish;
- favqulodda vaziyatlar vaqtida jamoat xavfsizligini ta'minlash;
- profilaktika tadbirlarini amalga oshirish.

Mazkur funksiyalar Ichki ishlar vazirligining jamiyat hayotidagi muhim o'rnini belgilaydi va huquqiy davlatni mustahkamlashga xizmat qiladi. Ichki ishlar vazirligi markaziy apparat, hududiy boshqarmalar va quyi bo'linmalardan iborat yagona tizim asosida faoliyat yuritadi. Ushbu tizim patrul-post xizmati, tergov bo'linmalari, tezkor-qidiruv xizmatlari, yo'l harakati xavfsizligi xizmati, migratsiya bo'linmalari hamda jazoni ijro etish muassasalarini o'z ichiga oladi. Bunday tashkiliy tuzilma vazirlikka respublika miqyosida yuzaga keladigan muammolarga tezkor va samarali javob berish imkonini yaratadi.

Ichki ishlar organlari xodimlari yuksak kasbiy mahorat, intizom va halollik bilan xizmat olib borishi lozim. Ularning faoliyati inson huquqlarini hurmat qilish, qonuniylikka qat'iy rioya etish va xizmat vazifalarini xolisona bajarishga asoslanishi shart. Xodimlarning mas'uliyati jamiyatda ichki ishlar organlariga bo'lgan ishonchni mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, Ichki ishlar vazirligi davlatning huquqni muhofaza qilish tizimida muhim o'rin egallaydi. Uning samarali faoliyati jamoat xavfsizligini ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish hamda qonun ustuvorligini mustahkamlashning muhim omili hisoblanadi. Amalga oshirilayotgan islohotlar va tizimli chora-tadbirlar Ichki ishlar vazirligining zamonaviy tahdidlarga munosib javob berish salohiyatini oshirib, xavfsiz va adolatli jamiyat barpo etishga xizmat qilmoqda. Ichki ishlar vazirligi huquqiy davlatni mustahkamlashda muhim institut hisoblanadi. Uning samarali faoliyati jamoat xavfsizligini ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish hamda jamiyatda barqarorlikni saqlashga xizmat qiladi. Amalga oshirilayotgan islohotlar Ichki ishlar vazirligining zamonaviy tahdidlarga munosib javob berish salohiyatini yanada oshirmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasining “Ichki ishlar organlari to'g'risida”gi Qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasining “Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida”gi Qonuni.

20-Dekabr, 2025-yil

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Ichki ishlar organlariga oid farmon va qarorlari.
5. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlari.
6. Huquqni muhofaza qilish organlari faoliyatining tashkiliy-huquqiy asoslari: o‘quv qo‘llanma. – Toshkent.
7. Kriminologiya: darslik. – Toshkent: IIV Akademiyasi nashriyoti.
8. Ichki ishlar vazirligi rasmiy axborot manbalari va statistik ma’lumotlari.
9. Ilmiy maqolalar va tahliliy materiallar (huquqshunoslik va kriminologiya sohasiga oid).

